

HUOMIOITA TYÖSUOJELUN TOIMINTAOHJELMASTA 2023-2025

Työsuojelun ja työhyvinvoinnin toimintaohjelma on tärkein työsuojelutyötä ohjaava asiakirja. Sen tulee ohjata konkreettisesti käytännön työtä. Nyt se on koonti sinänsä hyvistäkin sisällöistä, mutta vailla riittävää konkretiaa ja kohdennusta käytäntöön. Pelkällä asiakirjatekstillä ei saada aikaan toimintaa, saati laatua. Nämä seikat korostuvat nyt isolla työpaikalla suurten muutosten yhteydessä.

Työsuojelun ja työhyvinvoinnin toimintaohjelmassa ei ole konkreettisia kiinnekohtia hyvinvointialueen strategiaan, toimeenpanoon ja seurantaan. Siinä mainitaan mm., että tavoitteet ja keinot tukevat henkilöstöohjelman henkilöstön saatavuuden, pysyvyyden ja riittävyuden toteutumista, mutta jää kertomatta, mitä nämä käytännössä tarkoittavat.

Pitäisi olla konkreettisesti määriteltynä ohjelman tarkoitus ja tehtävät. Samoin päämäärät ja tavoitteet, esim. tilastolliset tunnusluvut, joihin aiotaan päästä. Ja valinnat sekä teot, joilla uskotaan saavutettavan hyviä tuloksia - keinot sekä toteutus. Seuranta, mittauksen, varmistuksen ja arvioinnin välineet konkreettisesti ja kohdennetusti.

Työsuojeluvastuut on yleisluonteisesti mainittu (kuva 3), mutta ei konkretisoitu käytännön tasolle hierarkian tasoja eritoten koskien ylimmän johdon roolia. Mainintana ”työturvallisuusvastuu on johdolla ja esihenkilöillä omien toimivaltuuksien mukaan” jää yleiseksi luonnehdinnaksi. Samoin ”yhtenäisen käsityksen luominen työturvallisuusvastuiden ja -velvollisuuksien osalta eri rooleissa toimiville” on tavoitteena vaatimaton, eikä vastaa käytännössä lain vaatimukseen ajatellen työnantajan velvollisuutta huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Toimintaohjelman liian suurena riskinä on, että työsuojelutyötä tehdään käytännössä työyksikkö- ja lähiesimiespainotuksella siten, että valta- ja vastuu ovat epätasapainossa tosiasiallisten toimintaedellytysten kanssa. Näin luodaan toimintaan erisuuntaisuutta ja ristiriitoja, jotka ovat pois hyvistä työoloista ja tuloksellisuudesta. Toimintaohjelmassa mainittu ennakoiva työote ei toteudu, vaan toimitaan reagoivasti ja korjaavasti. Jos varsinainen työsuojeluorganisaatio eli linjaorganisaatio ei ole ensisijainen toimija työsuojeluyhteistoiminnassa, vaan työsuojelutoimijoiden ja työterveyshuollon roolit ylikorostuvat, luodaan opittua avuttomuutta, etäisyyttä, viiveitä ja tehottomuutta.

Tapaturmatiheys ja -kustannukset ovat suppeita ja reagoivia mittareita. Muiden mittareiden osalta toimintaohjelmassa tyydytään listauksiin. Samoin mainitaan näyttöön perustuvan tiedon hyödyntäminen, mutta ei konkretisoida mitä tietoa tai miten tullaan hyödyntämään.

Toimintaohjelma on hajanainen ja joitain asioita toistetaan eri kohdissa. Siinä on myös esitelty erilaisia ohjelmia ja ohjeita, jotka olisi selkeyden ja asiakirjan pituuden vuoksi voinut jättää pois. Sitä vastoin kehittämisen painopistealueet puuttuvat kokonaan. Tavoitteina henkilöstön tukeminen muutoksessa sekä yhteisten toimintatapojen vahvistaminen jäivät ilman konkreettista kohdentumista käytäntöön.

Työsuojelun ja työhyvinvoinnin toimintaohjelmaa ei ole tehty yhteistoiminnassa yhteistoimintahenkilöstön kanssa. Se on hyväksytty ennen työsuojelutoimikunnan käsittelyä hyvinvointialueen valmistelun yt-elimessä, kahdessa johtoryhmässä ja henkilöstöjaoksessa, jolloin henkilöstön (työsuojelun yhteistoiminta) edustus ei ole voinut ottaa kantaa toimintaohjelman sisältöön. Tämä on vakiintuneeseen käytäntöön nähden päinvastainen järjestys ja prosessissa ei ole noudatettu työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 26 § 2 momentin sääntöä, eikä työturvallisuuslain 9 § kirjainta.

Mielestäni toimintaohjelmassa mainittu strateginen kumppanuus on muotona väärä, jos Kelan, Kevan, KT:n ja avin kanssa ei ole tehty sopimusta strategisesta kumppanuudesta.

Näkemykseni mukaan Pirkanmaan hyvinvointialueelle laadittu työsuojelun ja työhyvinvoinnin toimintaohjelma on tällaisena näennäsasiakirja samoin kuin yhteistoimintaprosessi sen tekemisessä.

Ilkka Jäntti
työsuojeluvastuu